

Utrecht 1923:
145.000
inwoners

1923
Oprichting Vereniging Oud-Utrecht.

1924
Opening Hoofdpostkantoor Neude.

WEETJE

De stad groeit, er komen steeds meer mensen in Utrecht wonen. Dit komt door de grote fabrieken, zoals DEMKA en Werkspoor en de ontwikkeling van de spoorwegen. De mensen die daar werken, gaan wonen in nieuwe wijken (Tuinwijk, Rivierenwijk, Utrecht-Oost). Je kunt dit zien op de kaart als je de omslag openslaat.

REBUS

Welke Utrechtse wijken herken je?

H+

-G

+

-Z

+

JOOP EN RIETJE

Rietje en Joop zitten in klas 3 van de lagere school aan de Hamburgerstraat.

Wij zijn de broertjes en zusjes van Joop en gaan 1x per week om de beurt in de teil.

Hoi, ik ben Joop uit wijk C en ik ben klaar voor school!

1926

Groenten- en fruitveiling verhuist naar de Croeselaan.

1927

W.G. van der Hulst schrijft Bruun de Beer.

PUZZEL OUDE BEROEPEN

Zoek de beroepen uit de plaatjes. Gebruik alle lettergrepen uit de lijst. De eerste en de laatste letter van elk beroep staan rood gedrukt in de lijst. Vul de beroepen in achter de nummers. Als je klaar bent, lees je in de witte balk nog een beroep. Zo iemand verbouwde de groenten voor de inwoners van Utrecht.

1

2

3

4

5

6

7

8

AR - BEI - BO - BO - BRIEKS - **DE** - **DE** - DER - DER - **DIENST** - FA - GEN - JON - **KOET**
- **LOOP** - **ON** - PLEEG - **POST** - REN - RES - **SCHA** - SIER - SLIEP - **STER** - **VER** - WIJ - ZE

1

2

3

4

5

6

7

8

WEETJE

In Utrecht komt steeds meer verkeer over de weg, het water en het spoor. De rijkswegen noord-zuid en west-oost worden aangelegd. Utrecht wordt een belangrijke stad voor de handel. De Jaarbeurs met tentoonstellingen van nieuwe producten wordt steeds groter.

Ik ben Rietje en ik woon in Lauwerecht. Mijn moeder doet elke dag een strik in mijn haar. Maar nu ga ik snel naar school! Ik hoop dat Joop op school is.

1934

Het Crisis-Comité Utrecht haalt geld op voor bewoners die door de crisis zijn getroffen.

1935

Bouw stadion Galgenwaard: er zijn 5,4 miljoen ritjes met een kruiwagen nodig om het te bouwen.

GALGENWAARD

Als je zo'n vijfhonderd jaar geleden een misdaad had begaan, stuurde de rechter je naar de 'galghenwert'. Ze onthoofdden je daar of ze hingen je op! Voor het volk was het een 'uitje' om hiernaar te kijken. Dit gebeurde tot ongeveer het jaar 1600 op de plaats waar nu stadion Galgenwaard staat. Het stadion is op 21 mei 1936 feestelijk geopend. De voetbalclubs DOS en Hercules voetbalden er. Maar er waren ook wielren-, windhonden- en atletiekwedstrijden waarbij veel publiek was. Raar idee eigenlijk, op de plaats waar nu mensen bij elkaar komen voor voetbalwedstrijden, keken vroeger mensen naar executies. De tijden zijn nu gelukkig anders.

Ken je het boek 'De Spoken van het Stadhuis'? Daar staat een heel spannend verhaal in over de Galgenwaard. Het heet 'Het draaien van de tijd'.

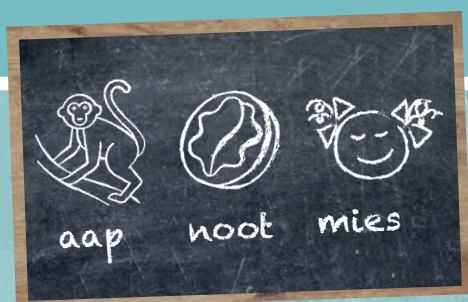
GALGJE

Galgje is een spel voor minimaal twee mensen waarvoor je alleen pen en papier nodig hebt. Eén is de beul en die verzint een geheim woord, de andere speler probeert dat woord te raden door steeds een letter te zeggen. Als de letter in het geheime woord zit, mag de ander doorvragen. Zit de letter er niet in, dan begint de beul de galg te tekenen. Als het poppetje hangt voordat de ander het woord raadt, wint de beul.

WEETJE

In de jaren '30 gaat het niet goed in de wereld. Alles wordt minder waard, veel mensen raken hun werk kwijt en verarmen. Dit heet economische crisis. Het stadsbestuur helpt met werk: zo wordt stadion Galgenwaard gebouwd. Op deze manier verdienen mensen toch wat geld.

Ik wil ook leren lezen!

Met Joop maak je altijd iets leuks mee op school!

1938

Deel Amsterdam-Rijnkanaal bij Utrecht gaat open voor de scheepvaart.

1939

Bouw Villa Jongerius aan het Merwedekanaal.

WEETJE

Arbeiders, katholieken en protestanten richten hun eigen organisaties op, zoals scholen, politieke partijen en verenigingen. Dit heet 'verzuiling'.

KRO NCRV
VPRO VARA AVRO

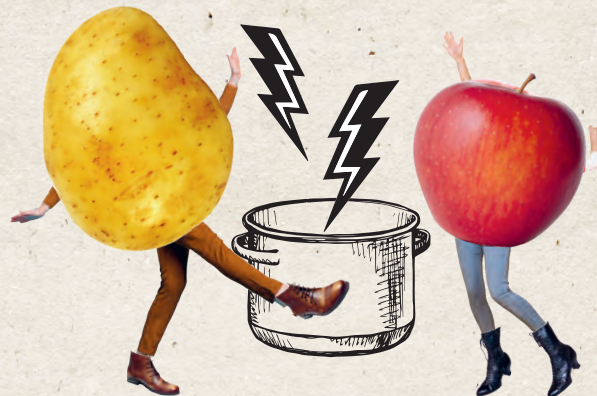
RECEPT: HETE BLIKSEM

In de jaren '30 is er grote armoede in de stad. Arme mensen eten vaak stamppot: dat is goedkoop en het vult de maag goed. Stamppot bestaat uit aardappels en groenten, zoals wortels of kool. Ook doet men vaak bonen in de stamppot. Hieronder staat een recept voor 'Hete Bliksem': appels met aardappels.

DIT HEB JE NODIG

zure appels
aardappels
suiker
zout
boter

- Neem evenveel appels als aardappels, bijvoorbeeld een kilo van elk.
- Schil de aardappels en zet ze op met koud water. Giet ze af als ze enige minuten hebben gekookt.
- Zet ze opnieuw op met weinig water, de zure appels (in stukken gesneden), een beetje boter (of reuzel), wat suiker en zout. Laat dit samen smoren.
- Stamp het door elkaar als alles gaar is. Doe er zo nodig nog wat suiker of zout bij.
- Eet er gebakken rolpens of gebakken bloedworst bij.

Rietje, kom je morgen bij mij spelen?

Leuk!
Zullen we dan gaan knikkeren of hinkelen?

*Utrecht 1940
165.000
inwoners*

10 mei 1940
Inval Duitse leger in Nederland.

15 mei 1940
Nederland geeft zich over (capitulatie).
Duitse soldaten trekken de stad in.

WEETJE

Duitsland verklaart op 10 mei 1940 de oorlog aan Nederland. Op 14 mei bombarderen Duitse vliegtuigen de binnenstad van Rotterdam. Na een dreigement meer steden te bombarderen, te beginnen met Utrecht, geeft Nederland zich op 15 mei over. De bezetting begint en de Duitsers (de nazi's) zijn nu de baas in Nederland. Belangrijke Duitse organisaties krijgen een hoofdkantoor in Utrecht, de meeste aan de Maliebaan. Daar zit ook het hoofdkwartier van de NSB (Nationaal-Socialistische Beweging), de politieke partij van Anton Mussert. Deze partij werkt samen met de Duitsers.

SPELLETJES UIT 1940

Het normale leven gaat in het begin van de oorlog gewoon door: de kinderen gaan naar school en spelen vrolijk hun spelletjes op het schoolplein. Kijk naar de plaatjes en probeer de naam van het spelletje te vinden. Vul de antwoorden hieronder in. De eerste letter is gegeven. Misschien speel jij sommige spelletjes ook nog wel of lijkt het je leuk om dat eens te doen.

- K .....
- T .....
- H .....
- H .....
- B .....

Wil je een filmpje zien met spelletjes van vroeger? Scan dan de QR-code.

JAN EN MARTHA

Jan en Martha wonen in dezelfde straat en spelen vaak samen.

Wat doet jouw vader?
Mijn vader doet af en toe klusjes voor een hovenier op de Kanaalweg.

Mijn papa heeft een schoenenwinkel op de Steenweg, maar er komen niet veel klanten.

Daendelstraat

voorjaar 1942

De Utrechtse burgemeester en andere belangrijke personen worden vervangen door NSB'ers.

juli 1942

Start deportatie van Joden vanaf het Maliebaanstation.

OORLOGSMUNTEN VOOR REKENWONDERS

In de oorlog is het metaal om munten van te maken nodig voor de wapenindustrie. De Duitsers vervangen muntgeld door papiergeld en zinken muntgeld. Zink was een goedkoop soort metaal. De afbeelding van koningin Wilhelmina mag niet meer worden gebruikt.

RAADSEL

Er zijn vijftig miljoen (50.000.000) zinken stuivers (van 5 cent) geslagen. Kun je uitrekenen hoeveel gulden dat toen was?

★ Wij gebruiken in Nederland de euro vanaf 2002, voor die tijd hadden we de gulden. Voor de rekenwonders: hoeveel euro zou het nu zijn?

De tweeling Sophie (links) en Hadassa (rechts) Wijzenbeek en in het midden Lies Simons met een ster op hun kleding in de Agnietenstraat in Utrecht. Alleen Lies overleeft de oorlog.

WEETJE

De nazi's geven de Joden de schuld van de wereldproblemen. Ze mogen niet meer in openbare gelegenheden komen. Vanaf mei 1942 moeten ze een gele ster dragen op hun kleding. In juli 1942 begint in Nederland het wegvoeren van Joden. Politieagenten halen de Utrechtse Joden van hun huis op en brengen ze naar het Maliebaanstation. Via Amsterdam reizen ze per trein naar Kamp Westerbork in Drenthe. Vandaar gaan ze naar de concentratiekampen. De politie pakt ongeveer 1600 Joden in Utrecht op en er komen na de oorlog maar 400 mensen terug.

WEETJE

Het leven wordt steeds moeilijker voor de inwoners van Utrecht. Je moet je huis 's avonds verduisteren, zodat Engelse piloten niet kunnen zien waar ze vliegen. Je moet je radio inleveren. Veel producten worden schaars (o.a. brood, koffie, suiker, eieren en melk). Je kunt die alleen nog kopen met bonnen.

Jan en Martha bedenken een plannetje om Ruth te laten onderduiken.

'...die ster weghalen'

'...logeren bij ons....'

Goed idee van jullie! we halen die Jodenster eraf, dan zien de Duitsers niet dat Ruth Joods is.

3 september 1943
 Politiehoofdcommissaris G.J. Kerlen (NSB-lid) wordt neergeschoten voor zijn huis aan het Willemsplantsoen.

17 september 1944 - bevrijding mei 1945
 Spoorwegstaking.

CODEKRAKERS

Tijdens een oorlog brengen berichten in code de tegenstander op een dwaalspoor. Hieronder vind je drie namen in code. Kun je de namen van de drie Utrechtse verzetsvrouwen ontcijferen?

1. Ontcijfer de schuilnaam van Marie Anne Tellegen met de sleutel:

Gewoon schrift	V					A			D	etc.
Geheimschrift	A	B	C	D	E	F	G	H	I	etc.

Schuilnaam: **IW. RFC**

Deze vrouw organiseert veel verzetsactiviteiten. Zij zorgt ervoor dat personeel dat betrokken is bij de Spoorwegstaking toch salaris krijgt.

2. Hoe heet de vrouw die 'Kindjeshaven' opricht? Dit is een kindercrèche.

Hint: 14 = A 13 = Z

7	5	8	22	9	14	1	25	22	18	5
---	---	---	----	---	----	---	----	----	----	---

3. Haar nicht is ook een verzetsvrouw. Haar foto vind je in de tijdlijn bij 3 september 1943. Op 22 april 2022 is een standbeeld van haar onthuld bij het Willemsplantsoen. Wat is haar voornaam? Gebruik dezelfde hint als bij 2.

7	5	8	8	6					
---	---	---	---	---	--	--	--	--	--

WEETJE

De Nederlandse regering in ballingschap in Londen roept op om te staken. Het doel is de bevoorrading van het Duitse leger te stoppen, zodat de geallieerden (Sovjet-Unie, Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten) de Duitsers in Europa kunnen verslaan. De oproep in code is: 'De kinderen van Versteeg moeten allen onder de wol'.

Ik ben zo blij dat ik bij jullie in huis mag komen wonen, Jan! Wat zijn dat voor mooie bloemen?

We gaan goudsbloemen planten in onze tuin. Zo laten we zien dat we het niet eens zijn met de Duitsers!

winter 1944-45

Het is hongerwinter: mensen gaan op zoek naar voedsel bij boeren.

7 mei 1945

Via de Berekuil trekken Engelse en Canadese soldaten (Polar Bears) Utrecht binnen. We zijn bevrijd!

KNIP EEN VREDESDUIF

- Pak een oude krant of tijdschrift en teken de duif na.
- Knip de duif uit.
- Maak een klein gaatje boven in de vleugel.
- Doe een touwtje erdoor. Je kunt de vredesduif bijvoorbeeld voor je raam hangen.

WEETJE

In het laatste jaar van de bezetting is overal gebrek aan, zoals aan gas, elektriciteit en voedsel. De kerken zorgen ervoor dat duizenden kinderen uit Utrecht naar opvanggezinnen in Groningen en Drenthe kunnen gaan, waar meer eten is.

WEETJE

In april en mei 1945 laten geallieerde vliegtuigen pakketten met voedsel vallen o.a. boven Utrecht (Lage Weide). In de pakketten vind je naast voedsel ook sigaretten en chocolade. Als Nederland eindelijk helemaal bevrijd is, gaat iedereen feest vieren!

Utrecht is bevrijd!
FEEST!!!!

HOERA!!!

Ik heb chocolade
gekregen van de
Canadezen!

Utrecht 1945:
196.000
inwoners

1954
Stadsuitbreiding: de stad wordt
tweemaal zo groot o.a. doordat Zuilen
vanaf nu onderdeel van Utrecht is.

1955
Het eerste Nijntjeboek van Dick Bruna komt uit.

UTRECHT DEED AAN LANDJEPIK!

Rechts zie je de kaart van Utrecht. Het **RODE** gebied in het midden van het kaartje is het grondgebied van Utrecht tot 1954. Daarna heeft Utrecht tot 1995 stukken van gemeenten in de buurt 'ingepikt'.

N IN HET NOORDEN

Zuilen, Westbroek en Maartensdijk

O IN HET OOSTEN

De Bilt, Bunnik en Houten

Z IN HET ZUIDEN

Oudenrijn en Jutphaas

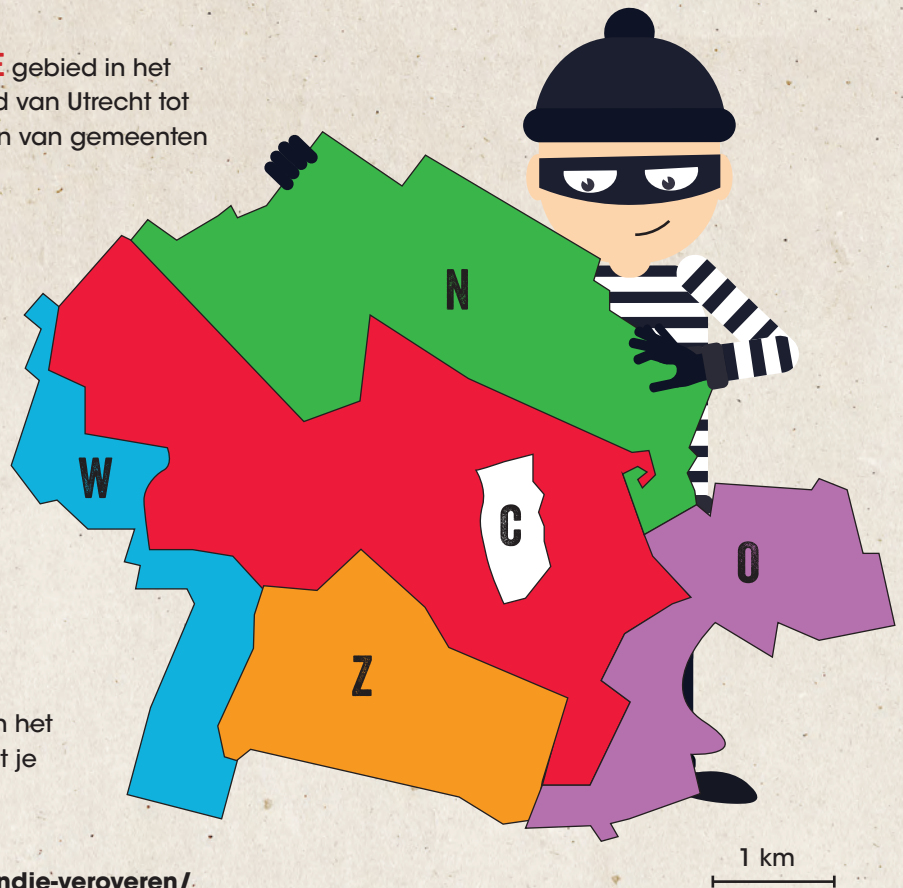
W IN HET WESTEN

Vleuten en De Meern

Zo is Utrecht dubbel zo groot geworden!

Wat zou het 'puzzelstukje' met de letter **C** in het midden zijn? Landjepik is ook een spel dat je zelf op de stoep kunt spelen.

Kijk maar op: www.speelbeweging.nl/landje-veroveren/

MARIJKE EN LI

Marijke en Li
ontmoeten elkaar
in het Chinese
restaurant van de
ouders van Li op de
Julianaweg in
Hoograven.

Babi pangang is
mijn lievelingseten!

vanaf 1960

Er komen extra arbeidskrachten uit het buitenland.

1964

Anton Geesink wordt Olympisch kampioen judo in Japan.

WEETJE

Vroeger aten de meeste mensen thuis als warme maaltijd aardappels, groenten en een stukje vlees. Dat begint vanaf 1950 te veranderen. Je kunt dan goedkoop Chinees en Indisch eten in een restaurant. Met de komst van werknemers uit de landen rond de Middellandse Zee komen er producten in de winkel uit die landen. Daardoor verandert de warme maaltijd in Nederland van samenstelling en wordt er avontuurlijker gekookt.

Nederlands:
Smakelijk eten

Spaans: Buen provecho

Surinaams: Nyan switi

Italiaans:
Buon appetito

Marokkaans: Besehha

Turks:
Afiyet olsun

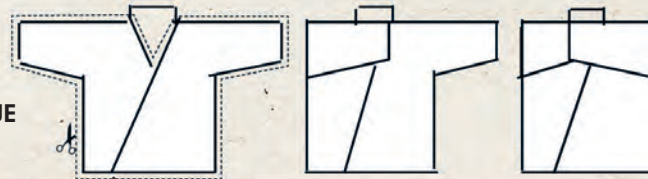
VOUW JE JUDOPAK

Nodig: A4-papier en schaar.

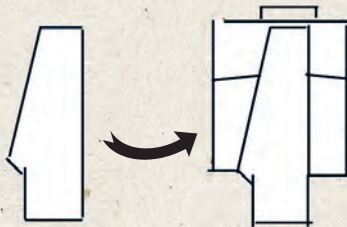
Teken de jas en opgevouwen broek en band op A4-papier en knip uit.

Vouw het jasje en de broek samen volgens de instructies.

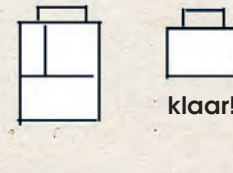
JASJE

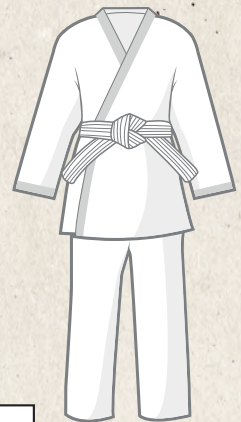
BROEK

BAND

klaar!

Kom je straks met me spelen? Ik woon boven het restaurant.

Lieve Marijke,
Bloemen verwelken,
schepen vergaan,
maar onze vriendschap
blijft altijd bestaan.

Wil je een gedichtje
in mijn poësiealbum
schrijven?

1973
Opening winkelcentrum Hoog Catharijne door Prinses Beatrix.

1982
Slag om Amelisweerd.

WEETJE

Fabrieken kunnen niet genoeg arbeiders vinden. Daarom komen er arbeiders uit Spanje, Italië, Griekenland, Joegoslavië, Turkije en Marokko naar Utrecht. Eerst komen alleen de mannen, later komen ook hun vrouwen en kinderen in Utrecht wonen.

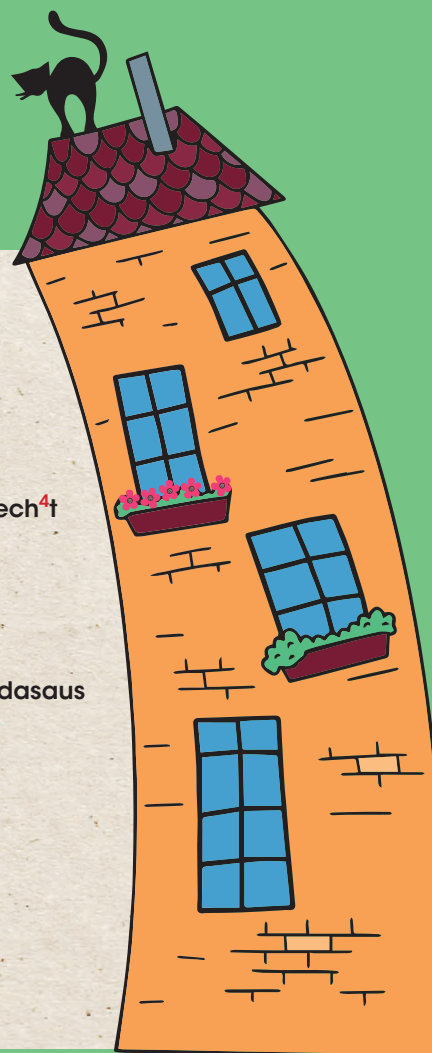
EG UTERECHS!

Hieronder vind je aan de linkerkant een rijtje typisch Utrechse woorden. Rechts staan betekenissen. Welk woord hoort bij welke betekenis? Trek een lijn naar het juiste woord. Bijvoorbeeld 'Sjeson' is 'Station'.

Sjeson	●	● Belletje trek ³ ken
Petatsjie Ziekehuis	●	● Mijn stadje, koosnaam voor Utrecht ⁴ t
'n Schobbetsjie maoke	●	● Sinterkla ⁵ as
Sinniklaas	●	● Sufferd ¹
Âchterlijke gladiool	●	● Statio ⁶ n
Me stadsjie	●	● Pata ² fes-frites speciaal met pindasaus
Bellechie lelle	●	● S ⁷ pijbelen

Achter sommige letters staat een rood nummertje. Zet die letters in de goede volgorde in de hokjes hieronder. Als het goed is, krijg je een Utrechts scheldwoord. Je ziet er eentje op deze pagina staan.

1	2	3	4	5	6	7

De volgende dag bij Li thuis.....

We spelen een Chinees spelletje. Het heet Mahjong. Je moet steeds dezelfde stenen zoeken.

Wij spelen thuis altijd Monopoly! Doe je een keer mee?

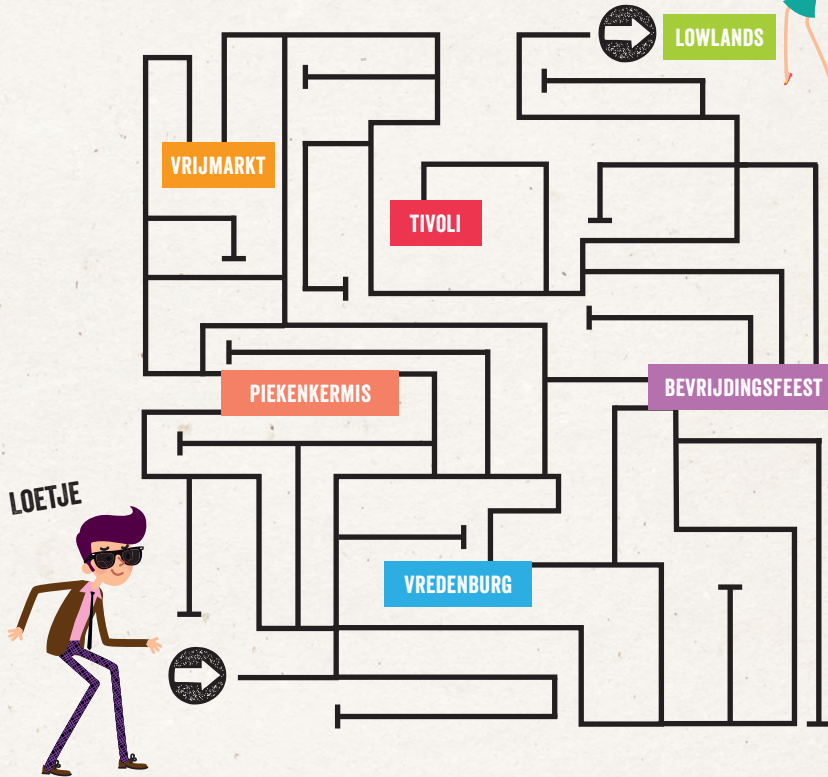
1997
Start bouw Leidsche Rijn.

1988
Nederlands elftal met Marco van Basten
wint het EK voetbal.

BRENG JIJ LOETJE NAAR LOWLANDS?

Loetje ging op een mooie dag in 1967 naar het eerste Lowlandsfestival in de Jaarbeurs. Maar hij kwam eerst een paar keer bij het verkeerde feestje terecht. Kun jij de kortste weg vinden naar Lowlands? Volg de zwarte lijn.

WEETJE

Mensen krijgen meer vrije tijd en meer geld. Daardoor is er ruimte voor evenementen,

zoals festivals en kermissen. In deze tijd ontstaat onder andere de Piekenkermis op de Maliebaan en de vrijmarkt op Koninginnedag. De voorloper van het Lowlandsfestival is in 1967 in Utrecht ontstaan.

Bij Marijke thuis in Lunetten ...

Ik koop een huis op de Biltstraat!

Jippie! Ga door naar start en win 400 gulden! Hihhi...

*Utrecht 2000:
256.000
inwoners*

2013
Opening Máximapark.

2015
Castellum Hoge Woerd wordt geopend. Het is een nagebouwd Romeins fort. In het fort zie je het Romeinse schip dat in 1997 werd gevonden.

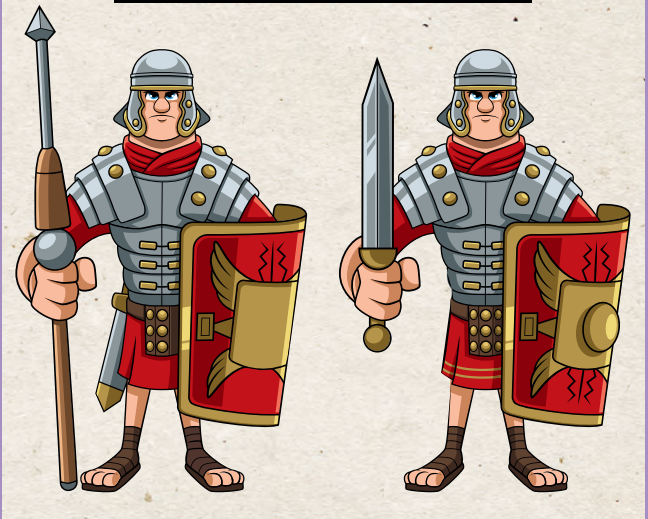
KLEUREN MAAR!

WEETJE

Leidsche Rijn is de grootste en nieuwste wijk van Utrecht. In 1997 start de bouw van Leidsche Rijn. Bij de bouw vindt men resten van Romeinse gebouwen uit de eerste eeuw van onze jaartelling: wachttorens, een badhuis en een castellum. Dat is de Latijnse naam voor een legerplaats met een muur eromheen. Vanuit het castellum beschermen de Romeinse soldaten de grens van het Romeinse rijk. De Latijnse naam voor die grens is *limes*. Castellum Hoge Woerd is een museum, een theater, een café en een stadsboerderij.

ZOEK DE 7 VERSCHILLEN

PAUL EN ABDEL

Paul uit Overvecht en Abdel uit Leidsche Rijn komen elkaar tegen op het voetbalveld op het dak van Ikea. Dit is aangelegd toen er voor de club (Faja Lobi KDS) geen plaats meer was.

Dit is veel beter dan de ballenbak!

Chill, dat dak van Ikea! Ik houd de bal makkelijk in de lucht zo!

2014
Opening TivoliVredenburg.

2018
Bollendak Centraal Station.

WEETJE

De singel hoort bij de stadsmuren uit de Middeleeuwen en is er om de stad te beschermen tegen vijanden. Bij het bouwen van Hoog Catharijne in de jaren '70 van de vorige eeuw maakt men in een deel van de singel een verdiepte snelweg. In 2020 verwijderd men de snelweg en komt het water terug. De singel om de binnenstad is dan weer helemaal 'rond' net als in de Middeleeuwen. Je kunt nu in een bootje onder de Stadskamer van Hoog Catharijne door varen.

Ken je het boek 'De spoken van het stadhuis'? Drie gebouwen uit deze puzzel komen ook in het boek voor. Weet je welke?

GEBOUWEN TOEN EN NU!

In Utrecht staan mooie, oude gebouwen. Sommige worden nu voor een ander doel gebruikt dan eerst de bedoeling was. Ken je ze?

MALIEBAANSTATION was een treinstation

Nu:

CEREOLFABRIEK was een fabriek voor olie- en lijnkoeken

Nu:

LOUIS HARTLOOPER COMPLEX was een politiebureau

Nu:

GEBOUW OP DE NEUDE was een postkantoor

Nu:

RIETVELD-SCHRÖDERHUIS was een woonhuis

Nu:

Paul en Abdel gaan naar DOMunder. Ze horen van alles over de Romeinen en christenen. www.domunder.nl

Zo 'dom' dat het schip van de Dom is ingestort!

Helemaal niet! Op het plein zie je nu waar de muren en de pilaren stonden. Dat is ook een stukje geschiedenis!

2010-2022

Utrecht internationale fietsstad.

2019

Opening grootste fietsenstalling ter wereld (12.500 fietsen).

UTRECHT FIETSSTAD

Hieronder zie je vijf fietsen:

**Bakfiets | Boodschappenviets | Racefiets | Tandem
| Vélocipède**

Welke is de oudste?

Op welke zie je vaak een kistje?

In welke kan een kind voorin zitten?

Welke helpt tegen eenzaamheid?

Met welke kan je de Tour rijden?

Annemiek van Vleuten

Annemiek van Vleuten (1982 Vleuten) is een wielrenster op wie we trots mogen zijn. Zij heeft veel wedstrijden gewonnen, o.a. het WK tijdrijden en het WK op de weg. In 2021 wordt ze Olympisch kampioen tijdrijden. En in 2022 wint zij de Giro, de Tour en de Vuelta. Niemand heeft dat ooit gepresteerd!

WEETJE

Utrecht is een stad waar de mensen al heel lang fietsen. In 1882 legt men op de Maliebaan het eerste fietspad ter wereld aan. Er zijn hier twee keer zoveel fietsen als inwoners! Utrecht is de enige stad ter wereld waar drie internationale wielerrondes zijn langsgekomen: in 2010 is de Giro een etappeplaats, in 2015 start de Tour hier en in 2022 de Vuelta.

QUIZVRAAG

Utrecht heeft nu zeven treinstations: **Leidsche Rijn, Lunetten, Overvecht, Terwijde, Vaartsche Rijn, Vleuten en Zuilen.**

Of zijn we er toch nog eentje vergeten? Vul in.

 3

Weet je waarom deze gebouwen maar 100 meter hoog zijn?

Ze mogen niet hoger worden dan de Domtoren!

2 juni 2022
Utrecht viert
900 jaar stadsrechten.

11 november 2022
Sint Maarten Parade;
Sint Maarten is de
beschermheilige van Utrecht.

12 maart 2023
Vereniging Oud-Utrecht
bestaat 100 jaar.

Utrecht 2023
365.000
inwoners
schatting

11 NOVEMBER IS DE DAG...

Kun jij de **zestien** woorden vinden?

E	T	H	C	E	R	T	U	L	E	S
N	N	T	A	S	N	V	A	I	N	I
N	E	P	O	L	E	M	G	C	E	N
O	D	F	P	O	P	F	A	H	R	T
V	E	Z	E	I	A	R	D	T	E	M
E	L	I	O	E	W	U	M	J	D	A
M	K	N	N	L	S	I	A	E	N	A
B	R	G	S	S	D	T	A	S	I	R
E	E	E	N	O	A	E	N	P	K	T
R	V	N	O	P	T	O	C	H	T	E
T	S	E	E	F	S	K	L	O	V	N

FEEST
LAMPION
NAAMDAG
SINTMAARTEN
UTRECHT
ZINGEN

FRUIT
LICHTJES
NOVEMBER
SNOEP
VERKLEDEN

KINDEREN
LOPEN
OPTOCHT
STADSWAPEN
VOLKSFEEST

Zet de **veertien** letters die overblijven achter elkaar.
Dan krijg je deze **vier** woorden.

_____

WEETJE

Op **2 juni 1122** krijgt Utrecht stadsrechten. De burgers mogen nu een wal aanleggen om de stad te verdedigen tegen vijanden. De stad krijgt een eigen bestuur en rechtbank. In Paleis Lofen aan de Vismarkt worden de stadsrechten getekend.

Op **4 juni 2022** is het weer feest: Pride. Dit betekent 'trots'. Canal Pride is de naam van een jaarlijkse botenocht door de Utrechtse singels en grachten. Elke boot is van een andere organisatie, zoals de gemeente Utrecht, de politie, Hogeschool Utrecht, die laat zien hoe je ook anders kunt (samen) leven dan als vader-moeder-kind(eren). Met de regenboogvlag laten we zien dat iedereen welkom is in Utrecht. Het maakt niet uit hoe je je voelt of op wie je verliefd wordt.

Paul en Abdel zijn in Leidsche Rijn en staan bij het Romeinse schip van het Castellum!

Ik zou er wel in willen varen!

Dat kan. Er ligt een kopie in de binnenstad van dit schip en die kun je boeken voor een rondvaart.

WERKBLADEN

1

JE EIGEN TIJDBALK: MAAK JE EIGEN GESCHIEDENIS

In het Doeboek staat bovenaan iedere bladzijde een tijdbalk. Hier zie je belangrijke gebeurtenissen in Utrecht tussen 1923 en 2023. Kun je je eigen tijdbalk maken met belangrijke gebeurtenissen in jouw leven? Begin met het jaar van je geboorte. Kun je ook iets belangrijks noemen dat in Utrecht gebeurd is tijdens jouw leven?

Jaartal	Gebeurtenis	Foto of tekening
20..	<i>voorbeeld: Dit jaar werd ik geboren in</i>	maak hier een tekening van een belangrijke gebeurtenis
.....	.....	
.....	.....	
.....	.....	
.....	.....	
.....	.....	
.....	.....	
.....	.....	
.....	.....	
.....	.....	
2023	.....	

a Je ouders hebben je een voornaam gegeven, misschien meer dan eentje. Wat is jouw voornaam?

.....

b Zoek de betekenis van jouw voornaam op.

.....

c Weet je waarom je ouders je zo genoemd hebben?

.....

d Kun je ook iets vertellen over jouw achternaam?

.....

.....

.....

TIP

Op deze website kun je alles vinden over voornamen: www.meertens.knaw.nl/nvb/ Je kunt ook opzoeken welke voornamen favoriet waren in je geboortejahr.

2A

MAAK EEN KAART VAN DE OMGEVING VAN JE SCHOOL

Wat heb je nodig:

- een groot vel papier
- stiften
- pennen
- (kleur)potloden
- lijm

Hier zijn wat vragen om je te helpen de omgeving 'in kaart te brengen'.

- In welk deel van Utrecht staat je school? Hoe heet je school? Hoe oud is het schoolgebouw? Weet je iets over de bouwstijl?
- Maak een wandeling in de omgeving van je school en schrijf op wat je ziet, ruikt, hoort en interessant vindt. Welke gebouwen, bruggen, parken, bomen vallen op? Zie je nog andere opvallende dingen, zoals een muurschildering? Teken alles op je kaart of maak foto's die je erbij plakt.
- Heb je ook weetjes over wat je onderweg tegenkomt?
- Weet je ook hoe de straat er uitzag in 1923, of in je geboortjaar? Kun je foto's uit die tijd vinden?

2B

MAAK EEN KAART VAN DE OMGEVING VAN JE EIGEN HUIS (EN STRAAT)

Deze opdracht doe je alleen, maar je kunt het resultaat natuurlijk vergelijken met dat van andere kinderen. Het is leuk om het ook thuis laten zien en bespreken.

- Staat je eigen huis in de buurt van je school?

.....

.....

- Hoe beschrijf je je huis? (b.v. rijtjeshuis, flat, villa)?

.....

.....

- Hoe oud is het huis ongeveer en is er een naam voor de bouwstijl?

.....

.....

- Maak een wandeling in de omgeving van je eigen huis en schrijf op wat je opvalt. Teken alles op je kaart of maak foto's die je erbij plakt.

TIP

Kaarten uit 2a en 2b worden een 'zachte atlas' genoemd. Zie www.janrothuizen.nl voor voorbeelden. Zijn tekeningen zijn in zwart-wit. De tekeningen mogen ook kleur hebben!

3

OP ZOEK NAAR CULTUREEL ERFGOED

Zoek twee of drie plekken in Utrecht waar in de afgelopen honderd jaar, tussen 1923 en 2023 dus, iets bijzonders is gebeurd of gemaakt. Je kunt dat bijvoorbeeld zien aan een gebouw, een monument, een beeld of een park.

Maak een foto of tekening van die plekken. En geef een korte beschrijving waarin je vertelt waarom je deze plekken hebt gekozen.

TIP

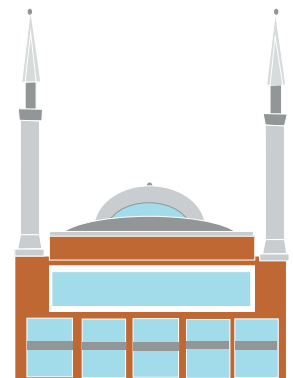
Download de app 'Kunst in de openbare ruimte', dan krijg je alle beelden in de stad te zien.

Het is het leukste als je in verschillende wijken zoekt: in je eigen wijk, in de binnenstad (pas op: het meeste daar is ouder dan honderd jaar!) of het Utrecht Science Park (De Uithof).

We geven wat voorbeelden van cultureel erfgoed: Castellum Hoge Woerd, het Nijntje pleintje, de Neudeflat, TivoliVredenburg, de gouden Muze bij de ingang van de Stadsschouwburg, het Griffpark, de Ulu moskee. Uit het Doeboek haal je vast ook nog ideeën.

Laat het resultaat zien aan je klasgenoten en praat over de verschillen en overeenkomsten.

4

JOUW WENS VOOR DE TOEKOMST VAN UTRECHT

Hoe ziet Utrecht er volgens jou uit in **2123**? Kun je een stukje 'geschiedenis van de toekomst' bedenken?

Wat mis je in de stad en wat zou Utrecht leuker kunnen maken?

Illustreer je verhaal met een tekening, kaart, collage of filmpje.

Hoe zou het in **2073** met Marijke en Li (ouder dan 80!) of Paul en Abdel (ouder dan 60!) uit de strip gaan? Kennen ze elkaar nog? Met wie wonen ze samen? En is dat in een 'werfappartement' aan de Oudegracht of op een nieuw eiland in de Noordzee of op een andere planeet? Laat je fantasie de vrije loop!

PRIJS VOOR DE HELE KLAS!

Oud-Utrecht is nieuwsgierig naar jullie ideeën over de toekomst van Utrecht.

Stuur je idee **vóór 10 mei** a.s. naar 100jaar@oud-utrecht.nl.

Het mooiste idee wordt beloond met een prijs voor de hele klas.

Vergeet niet naam en adres van de school te vermelden en natuurlijk je klas!

Ook kun je tips en tops over dit boekje opsturen naar dit mailadres.